

Veselība un labklājība darbavietā: Ziņojums, pamatojoties uz piekto Eiropas darba apstākļu apsekojumu

Kopsavilkums

Ievads

Veselība un labklājība ir galvenās dimensijas politiskajās debatēs par to, kā uzlabot sabiedrības locekļu dzīves kvalitāti. Veselība un labklājība ir patiesas vērtības, kā arī pamats personības attīstībai un sabiedrības funkcionēšanai, jo tās ir tieši saistītas ar tādiem jautājumiem kā darbaspēka līdzdalība, produktivitāte un ilgtspēja. Šajā ziņojumā ir pētīta saistība starp darbu, veselību un labklājību, pamatojoties uz Eurofound secinājumiem piektajā Eiropas darba apstākļu apsekojumā (EWCS).

Darbs ir galvenais priekšnosacījums personas labklājībai, jo tas nodrošina gan ienākumus, gan ir līdzeklis sociālai izaugsmei. Darbs un labklājība ir cieši saistīti tādā ziņā, ka labas vai sliktas kvalitātes darba apstākļi tiešā veidā ietekmē indivīda dzīves kvalitāti. Darbs ir galvenais priekšnosacījums arī veselības nodrošināšanai, ņemot vērā specifiskus riska faktorus darbavietā, kas var izraisīt traumas un arodslimības, ar darbu saistītas saslimšanas vai radīt ilglaicīgas sekas uz veselību.

Politiskais konteksts

Veselība un labklājība darbā ir galvenie elementi kopējā Eiropas 2020. gada stratēģijā izaugsmei, konkurētspējai un ilgtspējīgai attīstībai. Veselīga ekonomika ir atkarīga no veselīgiem iedzīvotājiem. Ja viņu nav, darba devēji cieš zaudējumus saistībā ar strādājošo produktivitāti un pilsoņi zaudē potenciālo ilgmūžību un dzīves kvalitāti. Tas ir īpaši svarīgi, ņemot vērā pašreiz notiekošās diskusijas par Eiropas iedzīvotāju demogrāfisko novecošanos.

Visu iedzīvotāju tiesības uz darbu un algota darba nodrošināšana cilvēkiem ar dažādu veselības stāvokli bija viens no mērķiem, ko ES dalībvalstis ir noteikušas gan Lisabonas, gan Eiropa 2020. gada stratēģijā. ES līgumu tiesību aktos un politikas pasākumos ir atzīta strādājošo veselības aizsardzības un drošības, kā arī labklājības

uzturēšanas nozīme. Direktīvā 89/391/EEK par pasākumiem, kas ieviešami, lai uzlabotu darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību darbā, ir norādīts, ka darbs jāpielāgo indivīdam, nevis otrādi.

Gan depresija, gan ar darbu saistītais stress ir pieaugošas uzmanības centrā, jo tie var pazemināt labklājības līmeni un galu galā novest pie darba nespējas. Eiropas līmeņa sociālie partneri 2004. gadā noslēdza Eiropas pamat nolīgumu par darba izraisītu stresu, lai noteiktu, novērstu un pārvaldītu problēmas, kas saistītas ar darba izraisītu stresu. Eiropas Komisija 2008. gadā kopā ar attiecīgajiem sociālajiem partneriem un ieinteresētajām pusēm parakstīja Eiropas paktu par garīgo veselību un labklājību, uzsverot garīgās veselības un labklājības nozīmi spēcīgas un konkurētspējīgas Eiropas veidošanā.

Galvenie secinājumi

- Uz sliktu vispārējo veselības stāvokli norāda 2,5 % Eiropas strādājošo, kamēr 47 % ziņo par vairāk nekā divām veselības problēmām, cieši sasaistot fiziskos un garīgos dimensiju.
- Kopā 60 % no strādājošajiem, kuri apgalvo, ka viņu veselības stāvoklis ir labs vai ļoti labs, paļaujas uz savām spējām darīt to pašu darbu arī 60 gadu vecumā, bet šī daļa ir ievērojami mazāka starp tiem, kuru veselības stāvoklis ir slikt.
- Darbavietas kvalitāte ir stingri un pozitīvi sasaistīta ar labklājību. No visām daudzajām dimensijām labklājību visvairāk ietekmē paša darba kvalitāte un darba perspektīvas (darbavietas drošība, karjeras attīstība, darba līguma kvalitāte). Pasliktinoties darba kvalitātei, būtiski palielinās labklājības svārstības: saskaroties ar sliktiem darbavietas kvalitātes

apstākļiem, parādās lielas atšķirības spējā piemēroties situācijai.

- Nekvalificēti, kā arī transporta, viesnīcu un ražošanas nozares strādājošie norāda uz darba situācijām ar ļoti augstām prasībām un nepietiekamu kontroli pār viņu darbu. Individīdi, kuri saskaras ar šādiem "ļoti saspringtiem" darba apstākļiem, norāda uz viszemāko labklājības līmeni. Sociālais atbalsts no kolēģiem ir galvenais faktors, kas viņiem palīdz tikt galā ar šo situāciju.
- Pie rādītājiem, ko visbiežāk saista ar sliktu veselības stāvokli un labklājību, min netipisku / mainīgu darba laiku, traucējoši pārtraukumus, pārstrukturēšanu, vides apdraudējumus un darbavietas nedrošību. Kas attiecas uz pozitīvajiem aspektiem, svarīgi aizsargājoši faktori ir atbalsts, "atalgojums" (sajūta, ka samaksa ir taisnīga, un karjeras virzības izredzes).
- Ar sliktākajām psihosociālās vides izpausmēm saskaras transporta un celtniecības nozares darbinieki. Būtiska ietekme ir arī profesionālajam statusam un dzimumam.
- Kā emocionālās psiholoģiskās labklājības kritēriju izmantojot garīgās labklājības indeksu (PVO-5), ko izstrādājusi Pasaules Veselības organizācija, 23 % strādājošo Eiropā min zemu labklājības līmeni, un viņiem būtu nepieciešama izmeklēšana depresijas diagnosticēšanai, un 6 %, iespējams, cieš no depresijas, turklāt sievietes norāda zemāku līmeni nekā vīrieši.
- Aptuveni 40 % strādājošo Eiropā norāda, ka ir kavējuši darbu slimības dēļ. Darba kavējumi ir būtiski augstāki, ja augstāka ir darbavietas drošība / darba aizsardzība, norādot uz iespējamu izdevību izmantošanu strādājošo vidū. Darba kavējumi palielinās arī saistībā ar psihosociālajiem faktoriem, kas saistīti ar sliktāku labklājību darbavietā (ārpusreglamenta attiecības, diskriminācija, emocionāls spiediens).
- Kopā 41 % vīriešu un 45 % sieviešu ir norādījuši, ka ir strādājuši, būdami slimi ("fiziska klātbūtne darba vietā"), vismaz vienu dienu pēdējo 12 mēnešu laikā. Šī parādība ir biežāk sastopama starp augsti kvalificētiem biroja darbiniekiem ar pārmērīgi augstu motivāciju, augstu autonomiju un augstu iesaistīšanās pakāpi savā darbā. Pozitīvās asociācijas, kas novērotas saistībā ar

darba intensitāti, vārdisku aizskaršanu vai diskrimināciju, darbībām ar ķīmiskām vielām, nepiemērotu uzvedību un maiņu darbu, norāda, ka "fiziskas klātbūtnes" izplatīšanos pastiprina arī vairāki nelabvēlīgi darba apstākļi.

Ieteikumi politikas jomā

- Politiskiem pasākumiem, kas orientēti uz veselības, labklājības un strādājošo drošības aspektiem, var būt nozīmīga ietekme, ja uzsvars tiek likts uz darbavietas kvalitāti, psihosociālo darba vidi un organizatoriskajiem faktoriem.
- Darbavietas kvalitāte ir atzīta par galveno elementu strādājošajiem, kam ir būtiska ietekme uz viņu labklājību. Slikta darbavietas kvalitāte noved pie satraucoši zema labklājības līmeņa indivīdiem, kuri ir mazāk spējīgi tai piemēroties.. Politikā galvenā uzmanība ir jāpievērš ne tikai caurmēra darba un labklājības attiecībām, bet gan virknei individuālu situāciju.
- Fiziskajai un garīgajai veselībai un darba drošībai ir vāja saistība tradicionālajiem dimensijām, kas parasti dominē diskusijās, piemēram, nozari, uzņēmuma lielumu vai pat darba līgumu. Galvenā plaša ir starp profesijām, kas ir un nav saistītas ar roku darbu. Galvenās saiknes ir jāatrod saistībā ar darba vidi un organizatoriskajiem noteicošajiem faktoriem. Ņemot vērā šos apsvērumus, , izzūd pat atšķirības starp dažādām valstīm.
- Saistībā ar psihosociālo darba vidi un organizatoriskajiem faktoriem vienam no politikas mērķiem ir jābūt individuālo situāciju daudzveidībai, jo mazkvalificēti roku darba strādnieki ir tie, kas gūst vislielāko ieguvumu no uzlabojumiem darba struktūrā un atbalstošākas darba vides.
- Zems labklājības līmenis un slikta veselība rada augstākas izmaksas sabiedrībai, kas izpaužas kā darba kavējumi un "fiziska klātbūtne" darba vietā. Darba apstākļiem ir vēl daudz plašāka un svarīgāka nozīme nekā to saiknei ar veselību un labklājību. Labi darba apstākļi norāda ne tikai uz labāku veselību, bet arī uz mazāku izdevību izmantošanu darba kavējumu gadījumos, kā arī uz retākiem "fiziskas klātbūtnes" gadījumiem.

Papildu informācija

Ziņojums "Veselība un labklājība darbavietā: Ziņojums, pamatojoties uz piekto Eiropas darba apstākļu apsekojumu" ir pieejams: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1302.htm>

Plašākai informācijai sazinieties ar pētījuma atbildīgo Agnès Parent-Thirion, rakstot uz: apt@eurofound.europa.eu